

Contingut de l'exposició

El Noucentisme és un moviment cultural que es desplega a Catalunya entre 1906 i 1923. Alguns diuen que l'esperit noucentista segueix pervivint en la cultura catalana: l'ordre, el seny, el mediterranisme, el classicisme... Però, tot això no havia existit ja abans?, es pot arribar a definir el noucentisme en el registre visual?, qui pot citar tres pintors noucentistes de memòria?, quins són els trets estilístics del grafisme noucentista, si existeixen?...

L'exposició "Els altres noucentistes" vol mostrar la complexitat i la grandesa d'aquell moviment en el terreny de les arts i els oficis per mitjà d'un seguit d'obres que pertanyen a les col·leccions dels museus de la xarxa de la Diputació de Barcelona. Observant aquestes obres podrem preguntar-nos sobre la solidesa o la fragilitat de la visualitat noucentista.

1. La Mancomunitat i el noucentisme

Àmbit 1. La Mancomunitat i El noucentisme

El 1914 la Mancomunitat de Catalunya crea o consolida un programa cultural molt ambiciós que volia modernitzar el país. Sota la presidència d'Enric Prat de la Riba, fins l'any 1917, i de Josep Puig i Cadafalch la Mancomunitat va crear o va intensificar una infraestructura cultural de primer ordre en molts àmbits: les biblioteques, la renovació pedagògica, les escoles d'arts, l'Institut d'Estudis Catalans, la normativització lingüística, la premsa en català, els estudis comercials ...

Per mitjà d'aquestes iniciatives, i sota la direcció inicial d'Eugeni d'Ors, es va desplegar l'ideari que coneixem com a Noucentisme. Un programa polític i un programa cultural que es dirigia a la burgesia catalana en un moment de puixança del catalanisme. L'art o, més ben dit, les arts hi van tenir un gran protagonisme.

Lola Anglada i Sarriera
L'aquarel·lista senyor Llaveria
 Ca. 1921
 Llapís, tinta i aquarel·la sobre paper
 Fons d'art de la Diputació de Barcelona

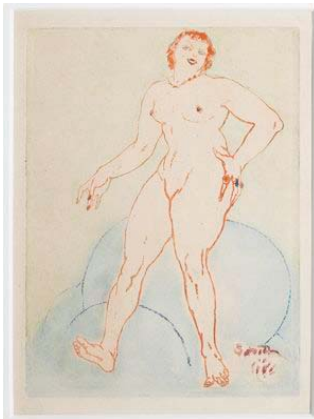
2.
*El territori
i la gent*

Àmbit 2. El territori i la gent

La pintura noucentista va centrar-se en el paisatge i en les persones. O, més específicament, en la gent que habita aquells paisatges, principalment mediterranis, que combinen la vegetació amb els camins i el conreu, amables, poc densos.

Una atenció especial mereix el protagonisme que té la dona en l'imaginari noucentista, com a maternitat o abstreta en el paisatge que contempla. Eugeni d'Ors va oferir un cànon de dona

catalana, el de la "ben plantada", però els pintors i els escultors del període van oferir molts altres possibles models de dona noucentista.

Ismael Smith i Marí
Nu femení
1911
Gravat il·luminat
Museu d'Art de Cerdanyola

Laura Albéniz Jordana
Escena galant
1910
Pastel, gouache i purpurina sobre cartró
Museu d'Art de Sabadell

Marià Andreu i Estany
Dona amb màscara
1911
Aiguafort
Museu d'Art de Sabadell

Fidel Aguilar i Marcó
Testa femenina
Ca. 1916
Terracota patinada
Museu Abelló. Mollet del Vallès

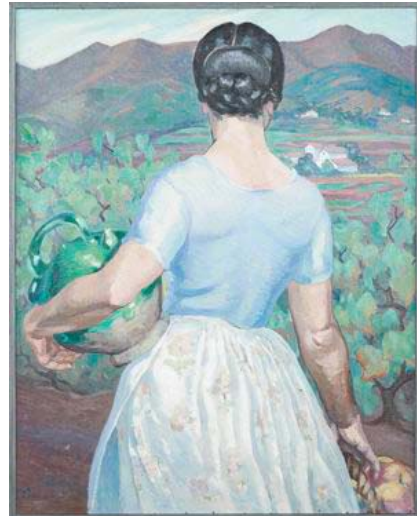
Enric Casanovas i Roy
Dona amb raïm
Ca. 1914
Llapis i aquarel·la sobre paper
Vinseum. Fons d'art

Pere Pruna i Ocerans
Amistat
1923
Gouache sobre paper
Museu Abelló. Mollet del Vallès

Josep Obiols i Palau
Dona en ple bosc
 Llapis i aquarel·la sobre paper
 1920
 Vinseum. Fons d'art

Lola Anglada i Sarriera
Sense títol
Figura femina d'esquenes
 Ca. 1924
 Oli sobre tela
 Fons d'Art Diputació Barcelona

3.
*L'exaltació
 dels oficis
 artístics*

Àmbit 3. L'exaltació dels oficis artístics

Una de les peces claus de l'acció de la Mancomunitat de Catalunya va ser l'Escola Superior de Bells Oficis, fundada el 1914 i clausurada durant la Dictadura de Primo de Rivera, el 1924. En aquella institució es van formar molts artesans en unes disciplines que s'englobaven en quatre àrees: arts de la terra, arts de la fusta, arts del teixit i del cuir i Jardineria.

Els dirigents polítics del catalanisme i els dirigents culturals del noucentisme volien reforçar els oficis artístics amb uns gustos i unes formes properes a la tradició clàssica per decorar les cases i els carrers. No solament s'havia de fomentar el gran art, calia continuar l'esplèndida trajectòria dels oficis artístics amb unes noves temàtiques i un nou imaginari lligat als anhels de civilitat noucentista.

Francesc Xavier Nogués i Casas
Sense títol. Home i ase
 Ca. 1930
 Rajola esmaltada, sobrecoberta
 Vinseum. Fons d'art

Francesc Xavier Nogués i Casas
Curiosistat
 1930
 Aiguafort
 Biblioteca Museu Victor Balaguer

Francesc Xavier Nogués i Casas
Vas amb personatges brindant
Ca. 1926
Vidre esmaltat
Generalitat de Catalunya
Dipositat al Museu Víctor Balaguer

Francesc Xavier Nogués i Casas
Vas decorat amb figura femenina
Ca. 1924
Vidre esmaltat
Generalitat de Catalunya
Dipositat al Museu Víctor Balaguer

Ricard Marlet Saret
Diana amb un cèrvol
1937

Dona amb corn de l'abundància
1954

Cavall i copa
1934

Pianista
1930

El passeig
1924

Tres noies/Passejant
1952

Pagès cavant la terra
1929

Enric Cristòfor Ricart i Nin
Home prop del mar
1948

Matrius xilogràfiques de boix
Museu d'Art de Sabadell. Ajuntament de Sabadell

Ceràmiques Serra:
Antoni Serra i Abella
Josep Serra i Abella
Enric Serra i Abella
Dues panteres
1930-1936
Ceràmica esmaltada
Col.lecció Fundació Palau, Caldes d'Estrac

Ceràmiques Serra:
Antoni Serra i Abella
Josep Serra i Abella
Enric Serra i Abella
Gerro amb llunes verdes
1932
Ceràmica esmaltada
Col.lecció Fundació Palau,
Caldes d'Estrac

Josep Vives Bracons
Cadira d'habitació de matrimoni
Ca. 1930 - 1940
Fusta xapada i tela
Museu d'Art de Sabadell

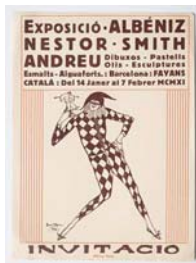
Tomàs Aymat i Martínez (execució)
Francesc d'Assís Galí i Fabra (disseny)
Tapís
1924
Teixit de llana, jute i cotó
Museu del Tapís Contemporani.
Museus de Sant Cugat

4.
*La impremta
com una
Bella Art*

Àmbit 4. La impremta com una Bella Art

El Noucentisme va fonamentar la seva existència en la singularitat de la llengua catalana, que va ser normalitzada per l'acció de Pompeu Fabra durant aquests anys. La poesia, les traduccions de les grans obres clàssiques, les revistes, els compendis d'articles, en menor mesura la novel·la, però també els cartells, la composició de les cobertes dels llibres, els jocs tipogràfics... la impremta arriba a tenir una gran importància en la difusió de la visualitat noucentista.

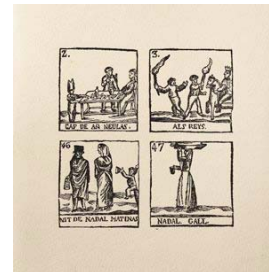
Entre els impressors d'aquests anys destaca l'Oliva de Vilanova i la Geltrú. Però podem trobar obres de primer rang en el disseny i la impressió en molts d'altres indrets. L'obra ben feta que proclamaven els noucentistes pren una gran volada en el terreny de la impremta.

Impremta Oliva de Vilanova
Victor Oliva i Sala
*Catàleg i invitació de l'exposició
Albeniz Néster Smith Andreu*
1911
Impressió
Museu d'Art de Cerdanyola

Impremta Oliva de Vilanova
Victor Oliva i Sala
*Assoc. de Música "da Camera"
de Barcelona, Fanny Davies*
1923
Impressió
Biblioteca Museu Víctor Balaguer

Impremta Oliva de Vilanova
Victor Oliva i Sala
Pau Vila i els seus us ofereixen
1926
Impressió
Biblioteca Museu Víctor Balaguer

Joan Cadevall / Angel Sallent
Flora de Catalunya
1913 – 1937
Impressió
Biblioteca Museu Víctor Balaguer

Enric Cristòfor Ricart i Nin
*Ricart exposa 19 pintures a l'oli
a l'antiga Sala Parés*
1926
Impressió
Biblioteca Museu Víctor Balaguer

Impremta Oliva de Vilanova
Victor Oliva i Sala
Butlletí dels Amics dels Bells Llibres
1921
Impressió
Biblioteca Museu Víctor Balaguer

Impremta Social
Themis
1915 – 1916
Impressió
Biblioteca Museu Víctor Balaguer

Francesc Xavier Nogués i Casas (il.lustrador)
Abecedari català per a nens
1932
Impressió
Fons documental Fundació Palau, Caldes d'Estrac

5.
Cap a la modernitat?

Àmbit 5. Cap a la Modernitat?

Mentre la Mancomunitat apostava per unes arts tradicionals, a Europa es desplegaven les avantguardes culturals. Per Barcelona van passar alguns dels grans noms del cubisme, del dadaisme o d'altres corrents artístics, però la burgesia barcelonina sembla que no els va fer gaire cas. Els col·leccionistes seguien apostant, fonamentalment, per la convenció.

El noucentisme visual es va moure entre el desig de recuperar tradicions i la necessitat de traçar camins cap a la modernitat. Algunes obres ens ensenyen que els artistes catalans no podien deixar de rebre influències de la gran convulsió cultural que s'estava donant a Europa en les primeres dècades del segle XX. La tradició sembla està sotmesa a la necessitat de renovació.

Manuel Cano de Castro
Dues dones
1918
Oli sobre tela
Museu d'Art de Sabadell

Josep de Togores i Llach
Retrat de Manuel de Togores
1918
Llapis sobre paper
Museu d'Art de Cerdanyola

Antoni Vila Arrufat
Noia d'esquena llegint
1930
Oli sobre tela
Museu d'Art de Sabadell

Enric Cristòfor Ricart i Nin
La màscara i l'ocell de paper
Ca. 1930
Pintura sobre tela
Biblioteca Museu Víctor Balaguer

Francesc Domingo Segura
Homes, Home i brau, Home i brau, Dona
1928
Dibuix sobre paper
Fundació Abelló. Mollet del Vallès

Manolo Hugué Martínez
Dues joves d'esquena
1929
Terracota patinada
Museu Abelló. Mollet del Vallès

Manolo Hugué Martínez
Venus
1919
Fossa en bronze
Thermalia. Museu de Caldes de Montbui

Marian Antoni Espinal i Armengol
Nu femení, la model a l'estudi
Ca. 1936
Fotografia d'època
Museu d'Art de Cerdanyola

Marian Antoni Espinal i Armengol
Retrat de la Sra. Mercè Gallén,
model de la República
1932
Oli sobre cartró
Museu d'Art de Cerdanyola

Modest de Casademunt i Giralt
Tinter
1932
Ceràmica esmaltada
Museu d'Art de Sabadell